

A cremallengües

Joan-Lluís Lluís / jlluis@presencia.cat

La llengua del diable i de tots nosaltres

El 1983 Josep Palau i Fabre va publicar, a *Contes despullats*, una narració escrita quatre anys abans i titulada *La llengua del diable*. Es tracta d'un conversa entre el narrador i l'amo de l'Infern. El narrador podria ser Palau i Fabre: és català, escriu en català i es queixa de tenir pocs lectors. El diable és culte i amatent, de maneres simples, un diable de bona companyia. I si el diable visita l'escriptor és per donar-li reconfort. D'acord, diu, qui escriu en català sap que tindrà pocs lectors, però són lectors exigents, lectors de qualitat. No com a les cultures demogràficament més importants en què la gent sembla llegir per efecte mecànic allò que se'ls diu de llegir. En canvi, diu el dimoni a l'escriptor, "en una cultura fustigada com la teva, les relacions entre l'autor i el lector s'estableixen sobre una base molt més íntima". I rebla el clau: "Tots sou marginats en la teva cultura, no creguis que ho ets tu sol". Palau i Fabre, com es veu, dona una urpada al concepte de poeta maleït que ell mateix potser en algun moment va estar temptat d'ostentar.

El que es desprèn de la conversa entre diable i escriptor és que allò que dona un valor afegit a la llengua catalana és que ha estat "sempre una llengua secretívola". Per les condicions de la seva supervivència però també pel fet que hagi passat més temps que d'altres llengües de cultura escrita sense norma establerta. No és que Palau i Fabre renegui de Pompeu Fabra i de l'Institut d'Estudis Catalans, però sem-

bla témer un encotillatge excessiu de la llengua. Ho diu en dues frases que la Institució de les Lletres Catalanes podria recuperar per a la seva bonica col·lecció de postals literàries: "En la llengua rau el sexe d'un poble" i també, però amb més riscos de polèmica: "Malfia't dels filòlegs que no trenpen. Faran d'una llengua viva una llengua morta".

Deixant a part aquestes darreres consideracions, que el 1983 devien semblar encara més pecaminoses que avui, allò que em sembla haver entès d'aquest conte és que la llengua catalana té un brill específic pel llarg camí de persecució que ha sofert i sofreix encara. Escriure en una llengua que ha passat a la vora de l'abisme, llegir en una llengua que viu tot sovint a frec del precipici, té un valor especial. Deu ser veritat. Una llengua condemnada a mort tantes vegades per força ha de desprendre algun reflex de llum que les llengües amb un destí més plàcid no ostenten. I deu haver-hi en tots nosaltres, autors i lectors, un racó, un cau, un amagatall en què palpita l'esglai de les condemnes, la por de la residualització. I aquesta palpitaació, sigui perceptible o no, deu donar una qualitat particular al fet d'escriure i llegir en català. Si els mots tinguessin cadascun un pes quantificable, potser els mots catalans pesarien una mica més que els mots d'altres llengües, per haver hagut de densificar-se

a cada intent de prohibició, de marginació, a cada insult, a cada menyspreu. Potser.

Però si hem d'assumir aquest pes, perquè és el pes de la història, en canvi hem de provar que no augmenti. Puc entendre que escriure i llegir des de la vora de l'abisme doni a allò escrit i llegit una lluisor particular, i bella, però en realitat delecto escriure i llegir des d'una plana. Des d'una prada, des d'una vastitud d'herba verda i fresca. La llengua catalana, amb tots nosaltres, mereix trobar la pau de la seguretat. Mereix trobar-se en aquesta situació tan banal per a d'altres llengües i tan estranya per a la nostra: que ningú no la condemni, que ningú no la fereixi ni l'aparti. Que esdevingui una llengua banal amb la qual la batalla per fer literatura sigui la batalla normal de qualsevol creador, sense el tremolor afegit d'haver de salvar-la de l'arraconament programat des d'alguna capital. Aquesta banalitat tan necessària, com bé sabem, només vindrà amb la banalitat de disposar d'un país lliure i independent que la tingui com a llengua seva.

PEP DUIXANS

“
La llengua catalana mereix trobar-se que ningú no la condemni, que ningú no la fereixi ni l'aparti

HERMES COMUNICACIONS SA

President: Joaquim Vidal i Perpinyà.
Consell d'Administració: Lúdia Vidal i Juventench (vicepresidenta), Eduard Vidal i Juventench, Esteve Colomer i Font i Joan Vall i Clara.
Consell de lectors: Feu-nos arribar les opinions, els suggeriments i les consultes que desitgeu sobre el nostre projecte editorial i els nostres productes a conselldelectors@elpuntavui.cat. Tots els contactes rebran resposta de la direcció.

PRESÈNCIA

Edita: Revista Presència SL.
www.presencia.cat
Centraleta Girona: 972 18 64 00
Centraleta Barcelona: 93 227 66 00
Atenció al client: 972 18 64 80
Redacció Girona: Güell, 68. 17005 Girona
Redacció Barcelona: Diputació, 284, 4t. 08009
Dipòsit legal: GI-143-1965

Director: Miquel Riera.
Redacció: Pere Bosch i Cuenca, Irene Casellas, Susanna Oliveira i Florentí Morante (Disseny i Maquetació).
Seccions: Mireia Rourera (Religions), Marijo Jordan (Gent), Lluís Martínez (Salut), Xavi Aguilar (Tecnologia) i Ramon Rovira (Món).

Conseller delegat: Joan Vall i Clara.
Direcció Comercial: Maria Àngels Taulats.
Webs i Sistemes: Josep Madrenas (director), Joan Sarola (Sistemes) i Ramon Buch (Disseny).
Recursos Humans: Miquel Fuentes.
Administració: Carme Bosch.
Producció i Logística: Lluís Cama.
Distribució: Concepció Casals.